

RUDIGER

Flamenpolitik

Een « Front » aanval.

RUDIGER. — FLAMENPOLITIK

1922

Het Begin van het Activisme.

EERSTE HOOFDSTUK

VAN ACTIVISTISCHE ZIJDE

Op 27 October 1914 — weinige dagen dus na de bezetting van de stad door de Duitschers — werd te *Gent*, in den loop van eene vergadering in het « Nederlandsch Koffiehuis », de vereeniging *Vrij Vlaanderen* gesticht. Deze vergadering was ontworpen geworden op 24 October, ten huize van den predikant *Domela Nieuwenhuis-Nyegaard*, Hollander, officieel afgevaardigde voor Vlaanderen van het « Alldeutscher Verband » (« Pangermanistisch Verbond »). De bijzonderste inrichters waren : *Domela Nieuwenhuis-Nyegaard*, *R. Kimpe*, *Leo Picard* en *Marcel Minnaert*.

Ziehier het programma van *Vrij Vlaanderen* :

- 1° Volstreckte uitroeiing van de Fransche taal;
- 2° Het Vlaamsch wordt opgelegd als voertaal in gansch het onderwijs, met, in het middelbaar onderwijs, het Duitsch als tweede taal;
- 3° Afschaffing van den naam België;
- 4° Volledige scheiding van Vlaanderen en Wallonië;
- 5° Stichting van den Staat Vlaanderen in Groot-Germanje.

Vanaf Kerstdag 1914 en Januari 1915 zond « *Vrij Vlaanderen* » smeekschriften aan *Wilhelm II* en aan zijne regeering om hun te

vragen Vlaanderen bij het Duitsche rijk aan te hechten, mits behoud van zijn zelfstandige ontwikkeling en status.

Maar laten wij het woord aan Domela Nieuwenhuis-Nyegaard zelve. (Gent, 18 Mei 1918, groote zaal van de Akademie van Schoone Kunsten) — vertaling van het Duitsch verslag :

« Uitgaande van de geschiedenis van de Vlaamsche bevolking, handelt spreker over de eeuwenoude verknechting, die, in den laatsten tijd, gevaarlijke vormen heeft aangenomen, voornamelijk door het kunstmatig aankweken van bastaards, die men « Belgen » noemt. België is de vampier die Vlaanderen het bloed uitzuigt; zie daar waarom de leus moet luiden : vernietiging van België opdat Vlaanderen nieuwe levenskracht winne. En dat is slechts mogelijk door de stichting *van een zelfstandigen Vlaamschen Staat*. Het is voorbarig thans reeds te spreken over eene aanhechting bij Noord-Nederland; men is eerst Vlaming, dan is men Nederlander en daarna Germaan.

« Onze Germaansche stambroeders hebben vóór den oorlog niets gedaan voor ons; de Engelsche en Duitsche kringen, hier ten onzent, bevonden zich teenemaal in Franskiljonsch vaarwater; de Duitsche consul was zelfs lid van de « Ligue pour la vulgarisation de la langue française ». De oorlog heeft bij zijn uitbreken Vlaanderens ontwakking ingeluid. Nu moeten wij het Belgisch juk afschudden; **HIER-TOE WERD REEDS BESLOTEN OP DE EERSTE OORLOGSVERGADERING DER FLAMINGANTEN EN DEZE VERGADERING GREEP REEDS PLAATS OP 24 OCTOBER 1914.** »

Men denke niet dat het hier gaat om enkele personen van minder belang. Uit die groep ontstond de partij der Jong Vlamingen, wier aantal en invloed steeds aangroeiden tot op het oogenblik dat de Duitsche nederlaag onbetwifelbaar werd. Tot op hetzelfde oogenblik liet de « Raad van Vlaanderen », waarin de Jong Vlamingen de meerderheid hadden zich door hen op sleeptouw nemen en verwezenlijkte opvolgentlijk al de punten van hun programma, zelfbestuur ingegrepen.

Maar wat nog klaarder spreekt is de tekst van de gelukwenschen der Jong Vlamingen aan Hindenburg ter gelegenheid van Duitsche krijgsoverwinningen.

(In het Duitsch) :

Aan zijn Excellentie Generaal-Veldmaarschalk von Hindenburg,

Excellentie!

Met de grootste vreugde en de grootste geestdrift hebben de Vlamingen hier het bericht onvangen van den val van Boekarest.

In de schitterende zegepraal van de Middenrijken, zien zij de **bechtste** waarborg voor eene eindzege van Duitschland die ook de

An Seine Excellenz

General-Feldmarschall von Hindenburg.

Excellenz!

Mit höchster Freude und Begeisterung haben die hiesigen Flamen die Kunde vom Falle Bukarets empfangen.

Im glänzenden Siege der Mittelmächte in Rumänien erblicken sie die tatsächliche Bürgschaft für einen endgültigen Sieg Deutschlands, welcher auch die Flamen aus den Fesseln jeder Unterdrückung, auch der belgischen, für alle Zukunft erlösen wird!

Gent 7. Dezember 1916.

2 = 2 Darspöcke

Okeru

Ant. Chiru
Kuibrecht van Ael

Onze Steunheid
13^e Finken

R. Reed

Ma. Hinnacht

A. vander Maender

Vlaam
gelukwensch aan
der Duitsche l
Engeland
Nederlanden
in Wallonië, om zoodoend een bruggenhoofd op het vasteland te
hebben.

Uw zegepraal opent den weg tot de noodzakelijke vernietiging van Frankrijks wingewest en Engeland's landingplaats, van die landstreek welke tusschen 1830-1914 België heette. - Uw zegepraal geeft ons meer dan ooit hoop op de verwezenlijking van ons programma: een eigen Vlaamschen Staat, onafhankelijk en afgescheiden van het ons onderdrukkende Walendom, een Vlaamschen Staat staathuishoudkundig en militair met Deutschland verbonden.

God zegene Uwe Excellentie en de onder U gestelde legers en geve U, in onuitputtelijke kracht voort te gaan tot bereiking van het doel: Engeland's verwoesting en Duitschlands zekerheid in het Westen.

Alleen een zelfstandige Staat Vlaanderen geeft een sekuren waarborg voor Duitschlands toekomst in West-Europa.

Moge het.....

NATIONALE JONG VLAAMSCHE BEWEGING

MET DE LEUZE

VRIJ VLAANDEREN

HOOFDBESTUUR

Vlamingen voor immer zal bevrijden van de ketenen van alle verdrukking, de Belgische verdrukking inbegrepen!

Gent, 7 December 1916.

(Volgen de handteekens.)

AERENS (?)
(Onleesbaar)
V. ISSERNEI (?)

Dr STOCKÉ.
ART. THIRY.
HUBERT VAN AEL.
OMER STEENHAUT.
L. PINTELOON.
R. RENS.
M. MINNAERT.
R. VAN DER MEULEN.

Een telegram in zelfden zin werd verzonden door de studenten van de Hoogeschool von Bissing.

Op 13 Januari 1917, liet de *Nationale Jonge Vlaamsche Beweging* eene dankbetuiging geworden aan Hindenburg. Zij vangt aldus aan (oorspronkelijke tekst) :

Excellentie,

Diep getroffen door de bewonderingswaardige oorlogsdaden, welke het Duitsche leger met zijne verbondenen wederom verricht heeft in Wallachije, voelt de Nationale Vlaamsche Beweging zich geroepen, Uwe Excellentie, als opperbevelhebber, haar innigen dank uit te spreken, en haar hulde te betuigen.

Het is een plicht der dankbaarheid voor ons, als Vlamingen, als Zuid-Nederlanders, als onderdeel van den Germaanschen stam, Uwe Excellentie mede te deelen, hoezeer wij ons in die groote gebeurtenissen in het Oosten verblijden.

Door de onderwerping der vijanden van Duitschland in het Oosten wordt de weg gebaad tot overwinning in het Westen.

God heeft Uw Excellentie de kracht gegeven, enz....

(get.) J. D. DOMELA NIEUWENHUIS NYEGAARD.

De Voorzitter

Het dagelijksch bestuur van het Hoofdbestuur van de Nationale Jong Vlaamsche beweging zetelt te Gent.

Het Komiteit :

Secretaris : Professor Dr J. L. M. EGGEN.
2e Secretaris : Professor Dr E. C. GODÉE MOLSBERGEN.
Schatmeester : D^r EM. DUMON, te Brugge.
Eerste voorzitter : D^r EUG. VAN OYE, Oostende.

Op 27 Maart 1918, nieuwe brief met gelukwenschen aan Hindenburg :

Excellentie,

Vlaanderens volk biedt Uwe Excellentie zijne innigste gelukwenschen ter gelegenheid van de schitterende zegepraal van de Duitsche legers over Vlaanderens vijand. (Er is kwestie over Engeland N. v. d. S.) enz....

Men zou hier te vergeefs een zuiver flamingantische drijfveer zoeken : men zou niets vinden dan pure duitschgezindheid. *Von der Lancken* spreekt trouwens zelf over *pan-germanistische elementen* :

« Daarenboven verschijnen er in den laatsten tijd en namelijk in de Vlaamsche dagbladen, meer berichten uit Duitse bron. Het is klaar dat om te vorderen op dien weg veel voorzichtigheid vereischt wordt en wel waar men steunt op de Vlaamsche beweging, waarin reeds vóór den oorlog, pangermanistische elementen — gering in getal wellicht — hun invloed deden gelden. » (Verslag van de Politieke Afdeeling, bij den Goeverneur-Generaal in België, vanaf haar stichting, 13 Februari 1915 tot einde April 1915. Get. : FREIHERR VON DER LANCKEN.)

Waar zijn de voorgewende ophitsingen van Franskiljonsche en Waalsche zijde in dat alles? Neen, er is geen twijfel mogelijk : het activisme is hoofdzakelijk een uitvloeisel van de Duitschgezindheid.

Indien de datum van 27 October 1914 van het hoogste belang is in de geschiedenis van het activisme, valt de datum van 16 October 1915 evenmin te verwaarloozen. Het is op dien datum dat Jacob en Declercq werden afgezet naar aanleiding van hunne activistische campagne in het blad « *De Vlaamsche Stem* » in Holland.

VAN DUITSCHE ZIJDE

« *Timeo Danaos et dona ferentes* »
(*Virgilius*). — Vrije vertaling : « *Ik vrees de Duitschers, al bieden zij geschenken.* »

« Met de « DUITSCHE FLAMENPOLITIK » (POLITIEK TEGENOVER DE VLAMINGEN TE VOLGEN) werd vanaf het begin van 1915 aangevangen door den Goeverneur-Generaal Freiherr von Bisping... Door zorgzaam en doordringend werken op geringe schaal wist de Duitse Flamenpolitik zich een weg te banen in bijzonder domein met voldoening te geven aan een reeks wel gegronde Vlaamsche eischen, en die de inzet waren geweest van langen strijd. MET DE MEDEWERKING VAN TOT DE DAAD BEREIDE VLAAMSCH E ELEMENTEN... *Dit inzicht* (van de Haversche regering om de Vlaamsche belangen overeenstemmend met Duitschlands belangen tegenover de Bondgenooten te slachtofferen N. v. d. S.) *zal verrijdeld worden indien wij de Duitse doeleinden in België weten te bereiken in samenwerking met de Vlaamsche beweging.* » (Politieke Afdeeling bij den Goeverneur-Generaal. — Geheim — Onderrichtingen over de beteekenis en het doel van de Duitse Flamenpolitik in België, Brussel, Mei 1917.)

Dit bewijst duidelijk dat de Duitschers de activisten niet steunden, maar wel dat de activisten de Duitschers steunden.

PRESSEZENTRALE

Reeds op 1 Januari 1915 werd bij dekreet van het generaal gouvernement de « *Pressezentrale* » gesticht met het doel de Belgische pers te beïnvloeden.

« *Anderzijds, teneinde toch ietwat de Belgische pers te beïnvloeden, hebben wij... (rond half Januari), onder den naam van « De Belgische Koerier » een correspondentie-organ gesticht, dat uitwendig weliswaar voorkomt als eene Hollandsche onderneming, maar dat in werkelijkheid met Duitsche gelden wordt gesteund en door Duitschers opgesteld. Vanaf 20 Januari 1915 verschijnt dit organ zesmaal per week, in het Vlaamsch en in het Fransch en wordt van hieruit naar het binnenland gezonden. Het streeft ernaar stilaan den vreemden invloed te doen plaats maken voor den Duitschen invloed.* (Verslag von der Lancken van 13 Februari 1915 tot einde April 1915.)

De « *Politische Abteilung* ». (De afdeeling voor politiek bij het Generaal-Goevernement.)

« De « *Politieke Afdeeling* » werd gesticht bij bevel van den heer Goeverneur-Generaal, in dato 13 Februari 1915. In overeenstemming met zijne zending, omvat dit bestuur dat rechtstreeks van den heer Goeverneur-Generaal afhangt, volgende onderafdeelingen :

I. — De **DIPLOMATISCHE AFDEELING** die opdracht heeft de diplomatische zaken van het Generaal-Goevernement te regelen, zooals de betrekkingen met de vertegenwoordigers van de onzijdige Staten, het behartigen der belangen van vreemdelingen, enz.

II. — **DE BINNENLANDSCHE POLITIEKE AFDEELING, DIE DE INWENDIGE ZAKEN BEHANDELT, BIJZONDER, DE FLAMENPOLITIK EN DE GODSDIENSTIGE POLITIEK.**

III. — De **PRESSEZENTRALE** voor het toezicht op de Belgische pers en van de verslagen uit België gezonden naar de Duitsche en vreemde pers, alsmede voor het scheppen van bijzondere organen voor den inlichtingsdienst.

IV. — Eene **ECONOMISCHE AFDEELING** die gelast is met de studie van voorkomende economische vraagstukken. » (von der Lancken, *eerste* verslag van 13 Februari tot einde April 1915.)

« **Afdeeling voor binnenlandsche politiek.** »

« Deze afdeeling is ontstaan uit EEN ORGANISME DAT REEDS IN JANUARI DOOR HET GENERAAL-GOEVERNEMENT WAS GESTICHT GEWORDEN OP VERZOEK VAN DEN KANSELIER en dat voor doel had de nationaliteits- en taalkwestie en voornamelijk het **VLAAMSCH VRAAGSTUK** te behandelen.

Op dat oogenblik werd tevens eene **COMMISSIE** voor de **VLAAMSCHESCHEN ZAKEN** ingericht, die den chef van het burgerlijk bestuur

aan haar hoofd had en waarvan deel uitmaakten een vertegenwoordiger van het Generaal-Goevernement, leden van het burgerlijk bestuur en van de Persafdeeling en vreemde leden. Thans is zij toegevoegd aan de « Politieke Afdeeling » en meer bijzonder aan het Ambt voor binnenlandsche politieke zaken. » (Verslag von der Lancken, Februari-April 1915.)

« ... Het behoort nog aan de « Afdeeling voor binnenlandsche politiek » alle zaken te behandelen betreffende den gang der politieke partijen, de geschillen tusschen partijbladen voorkomend alsmede de geheime actie van Duitschlands vijanden... VAN DUITSCH STANDPUNT UIT LEVERT HET NIET HET MINSTE BELANG OP DE POLITIEKE TWISTEN TUSSCHEN BELGEN TE BELETTEN, voor zooveel die twisten de krijgsveiligheid en de orde in het land niet in gevaar brengen. INTEGENDEEL, het staat vast dat de onderlinge twisten tusschen Belgen, namelijk voor hetgeen de nationaliteitskwestie aangaat, eene zekere afleiding brengen. Voor hetgeen het optreden van sommige vooraanstaande elementen betreft zijn die twisten een soort van veiligheidsklep. De strijd over de nationaliteitskwestie en over het talenvraagstuk had in het begin van den oorlog opgehouden; weldra nochtans en in weerwil van de krachtinspanningen van dagbladen en van officieele personen (waaronder Kardinaal Mercier), hernam hij openlijk en vertoonde zich in de pers onder een zeer scherp vorm. In de bladen van het land, in de Belgische bladen die in Holland en in Engeland verschijnen, en in de Fransche bladen, voeren Waalsche en Vlaamsche leiders voortdurend het woord. In hunne debatten houden zij zich bezig met de toekomst van België en, namelijk, met den stand der Vlaamsche beweging en de toekomst van het Vlaamsche ras.

Over al die zaken zijn in Holland belangwekkende vlugschriften verschenen. » (Verslag von der Lancken, Februari-April 1915.)

Het is klaar : zooals overal elders pasten de Duitschers ten onzent de spreuk toe : « *Verdeel om te heerschen* » : lever beurtelings strijd tegen verschillende groepen en niet inééns tegen de verzamelde krachten van uwen vijand en het zal u gemakkelijk vallen dezen te overmeesteren, of nog, zaai verdeeldheid in een land en het zal u gemakkelijk vallen er uw gezag te handhaven : *Verdeel om te heerschen*.

Ondanks al de sierlijkheid van den diplomatischen tekst blijkt hieruit ten overvloede dat de Duitschers bij ons de verdeeldheid aanmoedigden. En dit niet alleen op het gebied van het talenvraagstuk.

Von der Lancken spreekt hier ook over den strijd op het gebied van binnenlandsche politiek, tusschen katholieken, liberalen en socialistten.

In zijn « *Bestuurlijk verslag van den bestuurschef voor Wallonië voor het halfjaar Augustus 1917-Januari 1918* », zegt M. Haniel dat men de Walen moet ophitsen tegen de Vlamingen, bijzonder door het aanmoedigen van hun anticlericalisme, terwijl de onderrichtingen

voor Vlaanderen voorschreven het anticlericalisme aan te hitsen. Het anticlericalisme aanhitsen! Wat te denken van Duitschland dat zich bij den Paus en bij Rome voordoet als een Staat die den godsdienst beschermt?...

Wetende dat het extremistisch socialisme het zekerste middel is om een land *ten onder te brengen en te ontbinden*. (Vgl. *de zending van Lenin en Trotsky in Rusland* [1]), hebben de Duitschers de stichting van een minderheidspartij bij de socialisten in de hand gewerkt en deze partij op alle manieren (natuurlijk ook met geld) ondersteund.

Duitschlands liefde voor Vlaanderen.

Zou iemand denken dat de Duitschers aangedreven worden door een soort genegenheid voor de Vlamingen wier taal met de hunne verwant is? Of dat ze zedelijkerwijze de misdaden wilden herstellen die bij den inval bedreven werden?...

Laten we liever de Duitschers zelf antwoorden :

« De Flamenpolitik, ondernomen in *Duitschlands belang* . . .
...de Nederlandsche taal en letterkunde van het Vlaamsche volk bieden door hare nauwer verwantschap met het Duitsch zooveel kultureele waarde van zelfden aard, *dat het politiek onverstandig en practisch overbodig wezen zou pogingen tot verduitsching aan te wenden*. Dit germaansche Vlaanderen, dat noodzakelijk ondersteuning zal moeten zoeken bij het Duitsche Rijk zal een waarborg worden van het overwicht (Machtstellung) van het Duitsche Rijk in het Westen. (Politieke Afdeeling, Onderrichtingen, Mei 1917.)

(1) « Nadat men in den Zomer 1917 het bewijs had gekregen dat Duitschlands belang eischte de maximalistische beweging in Rusland te steunen, onderzocht men welk nut men met het oog op dit doel zou kunnen trekken uit de groep wegens politieke redenen uitgeweken Russen, die in België verbleven. Met de medehulp van de gewezen Doumaleden, Romanoff en Tartarinoff, gelukte men erin een zestigtal Russische socialisten te vinden, die Lenines gedachten aankleefden en naar hun land wenschten terug te keeren om het maximalistische programma te verwezenlijken. Daarop (t' akkoord met de Rijksregeering) liet men hun toe te vertrekken over Duitschland. » (Verslag van de politieke afdeeling bij den Goeverneur-Generaal, van begin Augustus 1917 tot einde Januari 1918, von der Lancken).

Hier is geen kwestie van een verzegelden treinwagen zooals in Duitschland... Zij bekennen trouwens dat zij zelf die maximalisten zijn gaan opzoeken. — Wilhelm II, de man van de « socialistenwet » (die alle socialisten buiten de openbare ambten sloot), de tyran, de Pruisische behoudsgezinde, die medehelpt aan de zegepraal van de socialistische, van de bolsjewistische gedachten!...

Maar er is nog meer :

Men herleze slechts het politiek testament van von Bissing, verschenen in het weekblad « *Das Grössere Deutschland* », n° 20 van 19 Mei en volgende data (bldz. 609 tot 624) : België moest geannexeerd en ten voordeele van Deutschland uitgebuit, uitgezogen worden. Op korten tijd moesten we gansch *verduitscht* en *gekoloniseerd* worden, zooals de Elzassers en de Lorreinen na 1870, zooals de Polen van Opper-Silezië.

Van af 17 September 1915 schreef von Bissing reeds aan zijn vriend geheimraad Garlett :

« Bij de vredessluiting moet vóór alles vastgesteld worden dat België ons toebehoort door veroveringsrecht. » (*Rheinische-Westphälische Zeitung*, n° 541 van 6 Juni 1917.)

En het beste blijft nog over. Ik neem de vrijheid volgende gedachten over te maken aan de activistische dichters R. de Clercq en Raf. Verhulst als thema voor een grooten lierzang, wiens titel luiden zou : « *Duitsche hulde aan het Vlaamsche ras* ».

Rheinische-Westphälische Zeitung, 1 Augustus 1917.

De schrijver heeft het over de Vlaamsche beweging :

« Dit stel ik met genoeg vast. Ik voel nochtans niet de minste achtung voor den Vlaming. Zeker, de Waal staat mij in het geheel niet aan, maar de Vlaming is evenmin een aangename gezelschap, allerm minst de stadsman. Ten onzent aanziet men de Vlamingen als zijnde van goed Germaansch ras.

Germanen zijn ze misschien ofschoon vermengd met Spaansch en Keltisch bloed; maar een goed ras zijn ze zeker niet! Zoo ruw zijn ze van zeden, van gevoelens dat we hen niet tot het germaansche ras mogen laten rekenen.

In België vormt men zich vaak eene verkeerde voorstelling van den Duitscher, verkeerde voorstelling die haren weg vindt in de pers der Bondgenooten. Dit komt meestal hieruit voort dat men den Duitscher met den Vlaming verwart.

De Vlamingen blijven zooals hunne oude schilderijen ze voorstellen, dorpsch en hun voldoening zoekend in lage en grove vermakens.

Indien wij in Vlaanderen geen «francs-tireurskrijg» gehad hebben zooals in Wallonië dan is het eenvoudig te danken aan de vrees voor het lot dat wij zoo gepast aan de Waalsche « francs-tireurs » hebben doen ondergaan. »

Maar de Duitschers zullen toch wel alle hoogachtung gehad hebben voor de *activisten* die zich aan de Duitsche belangen toewijdden?

Leest het verslag van generaal-luitenant Hurt, goeverneur voor Brussel en Brabant, Februari-Augustus 1917 :

(Na gezegd te hebben dat de te Brussel gevestigde Duitschers onverschillig en zelfs ten deele vijandig staan tegenover het Vlaamsche vraagstuk) : « Eveneens is het niet ongewoon ook onder de officieren en de ambtenaren van de bezetting vreemdsoortige meeningen aan te treffen over het Vlaamsche vraagstuk. Terwijl men niet het minste bezwaar oppert tegen de verzuchtingen der Polen, der Ieren, der Finlanders, enz.; noemt men de Vlaamsche leiders (leest *activistische* leiders N. v. d. S.) VERRADERS VAN HUN VORST EN VAN HUN LAND... Het is betreurenswaardig dergelijke woorden te hooren uitspreken door Duitsche officieren en ambtenaren. Indien zij ruchtbaar werden zouden zij hoogst nadeelig kunnen zijn voor de Vlamingen en voor ons zelve. »

De beteekenis van het activistisch verraad.

Bij het lezen van de door de activisten achtergelaten papieren voelt men zich trillen van woede!

De activisten vroegen aan de Duitschers om *na den oorlog* België verder te « beïnvloeden », dat beteekent : in de hand te houden. Ze vroegen hun ook om *Luik* aan Duitschland te hechten, en ze leverden « militairisch » onze *Vlaamsche kust* over. In Antwerpen zouden de Duitschers alle voorrechten gehad hebben.

Ze streefden er naar om van Vlaanderen de *ekonomische slaaf* te maken van Duitschland. Ze wilden Duitschlands zegepraal, omdat die zegepraal hun eenige *kans* en *redding* was. En daarom verklaarden zij « *niets voor Vlaanderen te willen wenschen dat niet zou overeenkomen met de Duitse belangen* ».

Daarom steunden zij onze vijanden waar ze het konden doen : ze leverden *werkkrachten* voor de Duitse industrie of voor de werken met militaire doeleinden (propaganda in dagbladen en meetingen); ze *kloegen* de menschen *aan* die de Belgische zaak verdedig-

den of die voor de Verbonden legers spionneerden; ze voerden tegen ons *leger* een propaganda die er op uitging onze soldaten de wapens te doen neerleggen; *en zóó voort!*... Dit alles staat *onweerlegbaar* vast door hun eigen openbare en geheime dokumenten, alsook door die van de Duitschers.

Hebt gij u reeds een voorgesteld, wat de DUITSCHE ZEGEPRAAL voor België, voor Vlaanderen zou beteekend hebben?...

Hebt gij u reeds eens afgevraagd, wat er van onze Belgische *vrijheid*, ons heiligste pand, zou geworden zijn?...

Hebt gij reeds eens nagegaan, hoe we hier zouden *uitgebuit, uitgezogen* geworden zijn, ten voordeele van den Duitschen staat of van de Duitse Stinnes-industrie?...

Hebt gij er eens over nagedacht, dat er *overal Duitse controleurs*, Duitse verklikkers, « mouchards » zouden rondgelopen hebben (de Duitschers getuigen dit zelf), en dat de *schoone plaatsen* in ons land slechts nog voor Duitschers en voor eenige activistische lakeien zouden geweest zijn, zooals het gebeurde na 1870 in Elzas-Lotharingen?...

Uw kinderen, gij zelf misschien, in Duitse of verduitschte regimenten, onder den *gehaten pinhelm!*...

En dit *Judaswerk* werd verricht, terwijl de bloem van onze natie aan den *IJzer* voor 's lands eer, 's lands vrijheid en 's lands voorspoed streed, leed en viel! Terwijl Gabrielle Petit, Filip Baucq, en zooveel andere *burgerhelden* gefusilleerd of in de vreeselijkste gevangnissen en kampen gestoken werden! Terwijl onze *arbeidsloozen* als slaven naar Duitschland werden ontvoerd, waar er zóó velen het leven lieten, en van waar er dan nog zóó velen met een sluipende doodelijke ziekte terugkeerden! Terwijl het overgroot gedeelte van ons volk, *van beide rassen, van alle partijen en alle klassen*, den honger, den dwang en den Duitschen hoon trotseerden, de oogen steeds gericht naar het plekje vrijen bodem waar *onze vaan, als symbool van*

de vaste hoop, onbezoedeld en gloorrijk wapperde, boven het hoofd van het trouwste, het beste koningspaar!

En dit Judaswerk durft men « flamingantism », « Vlaamsche Beweging » noemen! Die schurken of die hansworsten noemt men « Vlaamsche vaderlanders! »

Neen! Duizendmaal neen! Voor hen bestaat er slechts één naam : **MOFFEN**, « **BOCHES** »!

HOOFDSTUK II.

DE HOOGESCHOOL VON BISSING

De vervorming van de Gentsche Universiteit tot eene Vlaamsche Hoogeschool, of, met andere woorden, de stichting van de Hoogeschool von Bissing beteekent onder *tactisch* opzicht, de bijzonderste daad door de Duitschers op activistisch terrein daargesteld.

Met de stichting van de Hoogeschool von Bissing hadden de Duitschers geenszins op het oog de Vlamingen met een hooger onderwijs in hun eigen taal te begiftigen. Zij bedoelden slechts één ding : *Een stevigen grondslag leggen op denwelken zij gansch hunne Flamenpolitik zouden kunnen opbouwen*, wier doel en wier breede trekken reeds gekend waren vooraleer men er aan dacht de Hoogeschool te stichten. Zij deden alsof zij voor de Hoogeschool werkten, terwijl zij in der waarheid de bestuurlijke scheiding voorbereidden. (Von der Lancken verklaart het reeds in zijn eerste verslag, *Februari-April 1915*. Is dit niet beteekenisvol?)

De bestuurlijke scheiding was hun wezenlijk doel : zij was trouwens onmisbaar voor het welgelukken van hun plan van onrechtstreeksche overheersching in België, voor het geval dat zij er na den oorlog niet als overwinnaars zouden kunnen blijven.

Eerst en vooral moest men de Vlamingen aan het wankelen brengen, hen overhalen tot eene eerste vijandelijke daad tegenover de Belgische Regeering. Welnu, de hervorming van de Gentsche Universiteit was de meest onbeteekenende zaak die zij onder dat opzicht konden ondernemen. Inderdaad, de kwestie stond op het punt opgelost te worden toen de oorlog uitbrak. Indien zij onmiddellijk hadden gesproken over bestuurlijke scheiding zouden zij een goed aantal hebben afgeschrikt onder degenen die hen slechts verder volgden

omdat zij zich reeds hadden laten medesleepen in de « minder ernstige » kwestie van de Hoogeschool.

Daarna kwam het erop aan een organisme tot stand te brengen, eene partij zoo één en zoo talrijk mogelijk (noodzakelijk Duitschgezind), waarop de Duitschers in de toekomst zouden kunnen rekenen. Welnu, met het oog op den strijd voor de Hoogeschool, kwam die partij tot stand. Gebeurtenis die zij met vreugde begroetten : flamingantische genootschappen van *vóór den oorlog* lieten hunne lijdzaamheid varen en wierpen zich in den strijd (bij voorbeeld het *Algemeen Nederlandsch Verbond* en het *Nationaal Vlaamsch Verbond*).

Ik heb aangestipt dat reeds vóór April 1915 von der Lancken en de « Politische Abteilung » zich bezighielden met het vraagstuk der Hoogeschool. (Zij stelden terzelfdertijd belang in de kwestie der bestuurlijke scheiding.)

En reeds in October 1916 erkende de activist L. Brulez dat de Hoogeschool slechts een eerste vordering daarstelt in den strijd voor Vlaanderens zelfstandigheid en dus op den weg van de ontbinding van de nationale eenheid. (*Gazet van Brussel*, n^o van 22 October 1916.)

Hoevele Vlamingen zouden zich gansch anders aangesteld hebben tegenover de Hoogeschool von Bissing indien zij hierover hadden nagedacht!

Ik wil niet langer uitweiden over dit onderwerp, daar bijna al de inlichtingen die zouden kunnen gegeven worden te vinden zijn in den *Index documentaire*, deel I, door M. Th. Heyse, uitgave Vanderpoorten, Gent.

Ik wil eenvoudig aan het volgende herinneren :

Dat ondanks de activistische en Deutsche propaganda en ondanks de stoffelijke voordeelen de Hoogeschool von Bissing een deerlijke mislukking opleverde. Den dag der inhuldiging waren er 150 studenten (niet allen regelmatig ingeschreven), voor een veertigtal leeraars (die niet allen gediplomeerd waren en onder wie merkwaardige nulliteiten voorkwamen);

Dat de vaderlandsche protestbeweging tegen de Hoogeschool von Bissing ondernomen door de Vlaamsche en flamingantische middens waarlijk indrukwekkend was;

Dat bij de officiële inhuldiging van die Hoogeschool de goeverneur *von Bissing* en de Deutsche professor *von Dyck*, schepper en inrichter van de Hoogeschool, nadruk legden op dezer Deutsche geest, karakter en doel;

Dat het meerendeel der professors en der studenten eraan hielden zich waardig te toonen van die Deutsche geest en karakter door zich Mofschers aan te stellen dan de meeste Duitschers zelf.

En om te eindigen deze aftruggelarij die men op het eerste zicht voor een kolossale « grap » zou nemen :

Ter gelegenheid van den honderdsten verjaardag der Universiteit in 1917 begiftigde de goeverneur-generaal de Hoogeschool met de rechtspersoonlijkheid en met een kapitaal van vier millioen. Wel te verstaan werden die vier millioen *op de Belgische financiën geheven*. niettemin moest dit kapitaal in bewaring gegeven worden in de Rijksbank te Berlijn; het generaal-goevernement oefende het opperste toezicht uit op het gebruik der fondsen, en, tot overmaat van spotternij, *moesten al de rechten op die fondsen, toekomend aan den goeverneur-generaal overgaan op het Duitsche rijk vanaf den dag dat de Duitsche bezetting in België een einde zou nemen!*

HOOFDSTUK III.

DE RAAD VAN VLAANDEREN.

Stichting.

Sedert het begin van 1915 bewerkten *afgezonderde* activistische groepen de openbare meening. Niet alleen waren zij afgezonderd, maar hunne strekkingen waren zeer uiteenlopend.

Daar de Duitschers inzagen dat in die voorwaarden een ernstige, doelmatige strijd onmogelijk was, werkten zij de éénmaking in de hand. In zijne verslagen drukt von der Lancken gedurig op de noodzakelijkheid de groepen en de programma's één te maken.

Degenen, die later een groote rol moesten spelen in het activisme begrepen insgelijks dat zonder tucht en zonder centrale inrichting er voor hen niets te bereiken viel. Het hoeft niet gezegd dat de raadgevingen van een geslepen en machiavellistischen diplomaat zoals von der Lancken hun hoogst nuttig waren. Zij besloten dus de voor-aanstaande activisten van gansch het bezette gebied bijeen te roepen op eene groote vergadering die op 4 Februari 1917 te Brussel zou worden gehouden. Ziehier de namen der bijzonderste inrichters van die vergadering : H. Meert, P. Tack, A. Borms, L. Dosfel, K. Heynderickx, R. Verhulst, R. Kimpe, de gebroeders Van Roy, de gebroeders Picard, J. Libbrecht, Leeten, R. De Cneudt, Doussy.

De grenzen van het etappengebied, anders altijd potdicht gesloten, werden opengesteld voor de activisten : dezen werden zelfs opgeroepen door de Duitsche gendarmen.

Op de vergadering van 4 Februari, bijgewoond door 200 activistische « personaliteiten » werden bepaald de grondslagen gelegd

van de bestuurlijke scheiding. Men duidde er eveneens de leden aan van den Raad van Vlaanderen, activistisch middenorganisme, dat, in den geest van zijn stichters, al de vraagstukken van economischen, maatschappelijken en politieken aard de toekomst van het Vlaamsche volk aanbelangend moest regelen.

De Raad van Vlaanderen trok de aandacht op zich door zeven van zijne leden (1) naar Berlijn te zenden. Zij werden er op 3 Maart 1917 ontvangen door den kanselier von Bethmann-Hollweg, die hun beloften deed en hun onder meer verzekerde dat het Duitsche rijk zich ook na de vredessluiting om Vlaanderen bekommeren zou. Indien de beloften verdacht konden voorkomen, daar zij juist afgelegd werden door den man van « het vodje papier », mocht de verzekering van Duitschlands bezorgdheid om ons land *über den Frieden hinaus* (na het sluiten van den vrede) niettemin teenemaal ernstig opgenomen worden.

« Jong Vlamingen » en « Unionisten ».

De Raad van Vlaanderen omvatte twee vleugels, twee richtingen : de *Jong Vlamingen* en de *Unionisten*. De *Jong Vlamingen* streefden naar de volledige zelfstandigheid van Vlaanderen (Fransch Vlaanderen inbegrepen). Zij wilden er een koninkrijk van maken of een vorstendom of nog eene republiek, maar twee dingen waren voor hen hoofdzakelijk : geen enkele band meer met Wallonië, en anderzijds, nauwe betrekkingen met Duitschland.

Zij waren de talrijkste en vooral de meest werkzame en besliste strijders in den Raad van Vlaanderen. Deze verwezenlijkte punt voor punt het Jong Vlaamsche programma totdat de Duitschers (die eenerzijds niet al te veel hielden van een al te zelfstandig Vlaanderen [Vgl. von Bissing] en die anderzijds achteruitkraamden zoodra zij zagen dat hunne activistische politiek hunne vredesvoorstellen hinderde) de beweging intoomden en totdat de ineenstorting van de Duitsche legermacht de activisten noodzaakte, teneinde zichzelf en hunne zaak te redden, de passivisten (*Van Cauwelaert*) te gemoet te gaan.

De *Unionisten* of federalisten wilden het behoud van België onder een federatieven vorm met persoonlijke vereeniging, Vlaanderen en Wallonië afzonderlijke staten uitmakend. (Dit België, het hoeft niet gezegd, was niet leefbaar tenzij ook Wallonië zich teenemaal onder Duitsche voogdij had willen stellen.)

(1) P. Tack, A. Borms, Vernieuwe, Ver Hees, Dumon, Vandebroeck, Lambrechts.

Maar laten wij het nogmaals herhalen, deze groep, waartoe onder meer Dosfel, Speleers en J. De Decker behoorden, oefende tot October 1918 slechts een geringen invloed uit. Hij was trouwens niet veel minder Duitschgezind dan de Jong Vlamingen.

« De twee groepen (Jong Vlamingen en Unionisten N. v. d. S.) weten zeer goed dat zij hunne doeleinden slechts kunnen bereiken met de medehulp der Duitschers en met aan te leunen bij het Duit-sche rijk, ofschoon voor het oogenblik alleen de Jong Vlamingen dit openlijk erkennen, TERWIJL DE ANDEREN DAAROVER OM TACTISCHE REDENEN ZWIJGEN. » (Von der Lancken, Februari-Juli 1916.)

Een ander onweerlegbaar en afdoende bewijs van de Duitschgezindheid, van den wensch om van Duitschland af te hangen, zowel bij de Unionisten als bij de Jong Vlamingen, vindt men in de redevoering op 3 Maart te Berlijn uitgesproken. Vele zaken zijn — dit blijkt uit die rede — slechts een strijdmethode geweest, slechts zand dat men het volk in de oogen wilde strooien; van het begin af aan had men aan radikale oplossingen gedacht.

GETUIGENISSEN VAN ZEDELIIKHEID

Op weinig uitzonderingen na waren, niet alleen de leden van den Raad van Vlaanderen, maar meer in 't algemeen al de activistische leiders « uitschot », « afval » hetzij verstandelijk, hetzij zedelijk. Indien men ze één voor één in oogenschouw wil nemen, vindt men vaak, — de Duitschgezindheid van kant gelaten, — meest gemis van politieke ervaring, hetzij lage hebzucht, hetzij een ietwat nuchtere en belachelijke eerezucht, hetzij een gebrek zooals de drinkzucht, of eindelijk nog eene ziekelijke voorbeschiktheid, zooals de zenuwziekte. Een leider, wiens naam zelfs buiten activistische middens een goeden klank had, was enkele jaren tevoren in behandeling geweest voor erge zenuwziekte... Het stuit tegen daarop te moeten aandringen daar men al te dikwijls misbruiken aangetroffen heeft. Toch blijft het waar dat, wanneer men daden heeft te onderzoeken, men eerst en vooral de lichamelijke en zedelijke factors moet uitvorschen die aanleiding waren tot die daden; dit vraagt de strikste rechtvaardigheid.

Ik zal mij bij deze algemeene beschouwing bepalen om het woord af te staan aan sommige activisten of vrienden van activisten. Dezen zullen zeker niet verdacht worden van vooringenomenheid noch van onwaardigheid.

In een document aangehaald door den heer advocaat-generaal Straetmans in zijne redevoering ter gelegenheid van de heropening der Gerechtshoven en Rechtbanken in het begin van October 1920, leest men :

« Eene onwaardige bende verlaagt den Raad van Vlaanderen, zoodanig dat deze gezonken is beneden de waarde van een vogelpikmaatschappij... »

Idem : « Een der leden van den Raad van Vlaanderen verklaart dat de Duitschers dezen beschouwden als *eene bende waanwijze boffers en verachterlijke vitters*. »

In vollen « Reichstag » (Duitsch Parlement) werden de activisten, door den bekenden socialistenvoerster Haase, als verraders aan hun volk gebrandmerkt, als een handvol verkochte marionetten in den dienst der Duitse annexionisten, die niet het minste recht hadden in naam van het Vlaamsche volk te spreken.

En ziehier een bewijs dat de Raad van Vlaanderen maar een zeepbel was zoo opgeblazen dat men altijd vreezen mocht ze te zien bersten :

(Er is sprake van de ambtenaars te vervangen die geweigerd hebben te werken onder het regiem van de bestuurlijke scheiding.) Ongelukkig was de hoop de ambtenaars te vervangen niet minder zwak voor het Vlaamsche ministerie. Men deed de overtuiging op dat de Raad van Vlaanderen op lossen bodem rustte. Voor de plaatsen van belang (algemeene bestuurders) stelde hij telkens opnieuw professors van de hoogeschool van Gent voor, hetgeen natuurlijk onaannemelijk was, daar het bestaan der Universiteit, die men met zooveel moeite had heringericht, aldus in gevaar werd gebracht. Terzelfdertijd groeide het verlangen om meer dan één ambt te bekleeden, hetgeen des te min verblijdend is dat het van het hoogste belang is zooveel Vlamingen mogelijk te winnen voor het behoud van het Vlaamsch bestuur. (Bestuurlijk verslag der bestuursoversten voor Vlaanderen en Wallonië, Februari-Juli 1917. Get. Schaible en Haniel.)

Men vergeete niet dat de activisten de ambtenaars die hun plicht deden naar Duitschland lieten ontvoeren!

Men vraagt zich werkelijk af hoe men ons deze verraders, deze verkochten, deze hansworsten heeft durven voorstellen als helden en martelaars!

Er is maar één goede uitlegging : degenen die dit doen hebben dezelfde meening en denzelfden geestestoestand.